

Nr 97.

Av herr **Bergh, Ragnar**, om viss ändring i 10 § uttagningsförordningen.

År 1942 antog riksdagen förslag till ny rekvisitionslag, och i anledning därav utfärdade Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 berörda lag. I lagens 3 § gavs Kungl. Maj:t rätt att utfärda föreskrifter som kunde vara erforderliga för uttagning under fredstid av vissa förnödenheter för krigsmaktens behov. Den 9 oktober 1942 utfärdade Kungl. Maj:t sådana föreskrifter, den s. k. »uttagningsförordningen».

Vid utskottsbehandlingen av ovanberörda lag anförde andra lagutskottet (utlåtande 1942 nr 33) bl. a. följande: »Enligt 3 § förslaget till rekvisitionslag, som innehåller föreskrift om uttagning under fredstid av bland annat hästar och fordon, må Konungen ålägga ägare eller innehavare av i paragrafen avsedd förnödenhet skyldighet att lämna uppgifter om förnödenheten samt att låta densamma undergå besiktning och transportera densamma till besiktningen. Sådan skyldighet skall enligt förslaget, där ej Konungen annorlunda förordnar, fullgöras utan ersättning. Inom utskottet har framhållits, att den sålunda stadgade skyldigheten för den enskilde att transportera uttagen förnödenhet till besiktningplats i många fall kunde komma att innebära intrång av beskaffenhet att böra ersättas, varför ifrågasatts att som huvudregel stadga att ersättning skall lämnas för transportkostnad. Då utskottet emellertid förutsätter, att Kungl. Maj:t för de fall, då ersättning skäligen bör utgå, begagnar det i paragrafen givna bemyndigandet att förordna om undanag från regeln att ifrågavarande skyldighet skall fullgöras utan ersättning, finner utskottet förslaget på denna punkt kunna godtagas. I detta sammanhang vill utskottet även framhålla vikten av att besiktning så anordnas, att minsta möjliga besvär och tidsutdräkt vållas förnödenhens ägare. Vid besiktning av hästar synes det i sådant syfte för vissa fall kunna vara lämpligt att fördela besiktningen till flera samlingsplatser inom den ifrågavarande kommunen.» Med beaktande av de sålunda anförda synpunkterna föreskrev Kungl. Maj:t i ovannämnda förordning § 10 bl. a., att hästägare, som för färd till besiktningplats hade att tillryggalägga längre avstånd än två mil, skulle vara berättigade till viss ersättning av statsmedel.

De gångna årens erfarenheter ha visat, att det för hästägarna många gånger kan vara ganska betungande att inställa sig vid de besiktningar, om vilka det här är fråga. Hästägarna nödgas oftast avbryta viktigt arbete. Den i synnerhet på landsbygden alltmer tilltagande bristen på arbetskraft har för vart år medfört en skärpning av den tunga, som dessa besiktningar medföra för hästägarna.

Ur dessa synpunkter måste bakgrunden till lagens tillkomst betraktas. Under då rådande krigs- och krisförhållanden kunde det rimligen fordras,

att hästägarna inställde sig till besiktningplatser utom hemvistet. Landets biltrafikförsörjning medgav ej att besiktningsmännen uppsökte varje gård, där besiktning av häst kunde ifrågakomma. Därför ansågs det rimligt, att en viss lokal centralisering av besiktningarna förekom. Nu däremot har denna försörjningssituation helt förändrats, och något hinder för individuella besiktningar kan ej sägas föreligga. Även ur samhällsekonomisk synpunkt torde det vara fördelaktigare, att besiktningsmännen i bil göra individuella besiktningbesök i större utsträckning än vad som förutsattes 1942; just med hänsyn till rådande brist på arbetskraft inom jordbruket, vilken för övrigt icke torde vara av övergående natur, måste det vara bättre att besiktningsmännen i bil uppsöka resp. gårdar än att hästägarna transportera sina hästar till besiktningplatserna, där så med hänsyn till vägförhållandena låter sig göra, vilket givetvis drager betydligt längre tidsutdräkt. Därest detta förslag genomföres, komma ju även de ersättningar, som statsverket enligt 10 § ovan nämnda lag kan bli skyldigt gälda, att nedbringas till ett minimum, varigenom starkt kan ifrågasättas, huruvida icke förslaget i stort sett även skulle medföra en besparing för statsverket.

I första hand bör således skyldigheten för hästägare att inställa sig med sina djur å besiktningplatserna nedbringas i görligaste mån. Därest det i undantagsfall emellertid befinnes lämpligare med en viss centralisering av besiktningarna, exempelvis i en större by eller med hänsyn till brist på farbara automobilvägar, måste det anses vara rimligt att rätten till ersättning för sådan inställelse vidgas.

Skäligt vore att hästägare, som ha att tillryggalägga längre sträcka från sitt hemvist än 5 km, tillerkännas ersättning för det intrång, som inställelsen innebär.

Aberopande vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att bestämmelserna i uttagningsförordningens 10 § ändras i så måtto, att hästägare beredes större lindring i fråga om olägenhet och tidsutdräkt vid besiktning av hästar och icke annat än i undantagsfall, där särskilda skäl därtill äro, skola vara skyldiga att med sina djur inställa sig å besiktningplats, som är belägen mera än 1 mil från hemvistet, samt

att hästägare blir berättigad till ersättning, därest han för inställelse vid besiktning måste färdas mer än 5 km från sitt hemvist.

Stockholm den 22 januari 1947.

Ragn. Bergh.